

« تۈرك يوردى » نىڭ آيتۇنلار بىلەن ھەدىيە اولدۇرۇق تەقدىم
ايدە ھېكى رىسالە و كىتابلارنىڭ اسملىرى و مىقدارلىرى قىياغلىق
ايلىنىپ، اوزىنىڭ يوردىنىڭ مىقدارلىرىغا باھالىنىدۇ.

تۈرك يوردى

ناشرى : تۈرك يوردى

مىدارى : آق چورە اوغلى يوسف

يىل ۵ جلد ۱۰ سانى ۱۱۴

۱۷ ئىيۇن ۱۳۳۲

يىل ۱۳۳۲ سانى ۹

نورک بوردی

توركلرك فائده سنه جاليشير اون بش كونده بر چيقار

ييل ، - جلد ۱۰ - طاي ۱۰

۱۷ نوموز ۱۳۳۲

شكر بيارامى قوطلور و مبارك اولسونه !
« نورك بوردى »

آناطولمير

كوي مدن كليورم دن :

۲۲. آياز مانا و آياز ماناده

آياز مانايه كلديك . باغچلر طرفه كيدن آنا آريغك [خرق] يانندن بو كوله رك حوضه طوغرى
يوروديك . بن ، بيگاره كلش ديلي صارقيق قويونلر كي صويه قوشايدم . آغير آغير گيدوب
صولده كي اولوغه يانا شدم . اللرمه يوزومى ييقادم . آووجم ايچنه صو آلارق بر قاچ طامله ايچدم .
« اوخ ، ياربي دييوردم . لكن كوگوللى و كوگولدن دكل . جاندن بزمشركى كي ، كوگولسز كوگولسز ،
كوردم ، آياز مانه يرنده واسكى حالده : قارشى ، قارشى ايكي مرمر اولوق ، قارشى ، قارشى
آققده .. اولوقلرك آرقه لريله اوڭ طرفده ، آدام بويندن يوكسكجه ، قالديرلش سىدلر .. صوله
دوشن سىك اوچنده ، آياق آياق مريدونه باصامقلرى .. اورطه ده اوزوندوروقجه دورت كوشه لى
بر حوض .. حوضك اوچ طرفده ، حوضله سىدلر آراسنده ، كزلك ايچون ، طارجه كوزل
طاشلق كنارلر .. قارشیده ، صوندورمه حالده و آلتنده سكسن ، يوز كيشى بارينا بيله جك ، بويوك
بر صاجاق بنا .. بو صاجاقدن اللى ، يوز آديم صوله ، يوكسكده بويوكجه بر كوشك .. صاغده ،
اختيار چىنارلر .. چنارلرك آلتنده ، آچيق مسجد يريله محراب طاشى .. اونك اوڭنده ده اطرافى
جه وروك بر طاش مزار ...

اولوق باشنده صويه طوقونيورم ، اوينايورم . اطرافه باقينيورم . آرانسيورم . بويوك صوندورمه
صاجاق اسكيسى كي .. ياخود يگدن يگييه بر آز داها اسكيش .. پك ياقينده غالبا آلتنده اوتوران
اولماش . ايلريده كي صيوالرى دو كوك بويوك كوشك ، ايرى بر بايقوش طوريله ، آچ كوزلى چرچيوه سز
نجره لريله يوقايدن آشاغى بزمه باقور كي . كوزلرمى اينديردم ، حوضه باقدم .. اوده غالبا چوقدن
آيقلا نماش .. فقط صولر آينه كي طورو .. اوستنده كي اولو چىنارلرك اوزون اوزون داللى ،
ديلكلى ظريف يابراقلى ، يووارلاچق دو كمه لرى ، قايتانلرى ، بيقلرى هوا ده اوينادي قجه صوده
اونلرك عكسنى تيره تيور . بونلرى كولومسه يور ، بنم كوكلك كدريله اكله نيور صاندم ؛ بر آز كوسكون
صاغده كي اولوغك يانه كيتم . قوللقرمى آزاچق يوقارى چكوب قوللرمى صيغاش كي يايتم .

مندیلی صویه باتیردم . او جلری آلمه طوقوندوروب بویغه ساردیردم . اک صوکرده صاغده کی سئک
 اوسته چیقدم . قویو کولک اورطه سنده باغداش قوروب اوتوردم .
 ایسته مسیره اصل - (آیزمه) دن بوزولمش اولارق - (آیزمانا) دیدیرن پارچه بوراسیدر .
 بوراسیدر که کیراز قیزاریمندن ، اوزوم آلاجه سندن باشلا یارق ، باغ بوزومی صوکلرینه قدار ، جویر
 وکستانه سیکیمنه قدار ذوق ایله ، شوق ایله چالقانیر . بوراده صو یتیشن رلر باغچه لقدر ، اوتلری
 باغلقدر . باغچه لرده مطلقا آصمه بولونور . آصمه لر جوقلق آغاجلر ، آغدریلیر . آیزمانا ، مینسین
 کی اوزاق دکلدیر ، یاقیندر . بوسیله دها شلکلیدر . بوراسنی ، موسک پرشنه لری ، یازارلری
 ارککلر واوزوم موسمک جمعه لری قادینلر حیاته ، ولوله ایله طولدورور .
 صویک منبی همان اورا حقه ، اولوقلرک آرقه سنده در . اوزاق اولمادینی وکونک کی صنعی و صناعی
 جهتلری بولونمادینی ایچون صو یولنک بوزولماسی ، پایلماسی کافی یوقدر . اولوقلر سود کی بیاض
 مرمردن اویولمشدر . بویوکه برر طوب آغزی کی - ویملی طوران ایکی اویوقدن یاز ، قیش ،
 هاریل هاریل غایت براق و صاف صولر آقار . ایلك باغ تیماری صیره لرنده آیزمانایه کلنر صویه دقت ایدرلر .
 اکر صوبول ایسه اوییل بوللق ییلیدر . ذاتاً او هفته لیلک ده ککشدیر ، ییلک ناصل اولاجقنه علامت اولارق
 برشی ده کتیرمشدر . آیزمانایه کیدن تیمارچی « صولر بالدر کی آقپور ، بوللق اولاجق » دیرسه ، یارباغلر طرفده
 ایلك لیلکی کورن بوداچی ده « اوت ، ایلك بوغدا ی باشاکی کتیردی ، کوردیم » دییه خبر ویریر .
 مع هذا قادینلر و جوجوقلر اراسنده آراق آراق دیدی قودی اولمقدن قالماسا ، « خایر باشاق
 کتیرمه مش ، قیرمیزی بزکتیرمش .. جوق دوکون اولاجقمش ، قیزلر کلن اولاجقمش .. یوق محاربه
 اولاجقمش ، قان دوکوله جقمش .. خایر ، خایر ، قیرمیزی بزکتیرمه مش ، زنجیر کتیرمش .. جوق
 نلی اولاجقمش .. یوق یوق ، آق بزکتیرمش .. ییل کفن ییلی ، ثولت [۱] ییلی ایش . »
 بوسنه عجبای لیلک نه کتیرمش ؟ جوجوقلر ، قادینلر ، عجبای بونک ایچون نه لر دییور ؟ یوقسه اوده
 کله مشمی ؟ یوقسه اوده برشی کتیرمه مشمی ؟ جوجوقلر یوق که خبر آله لم .. کیمه لر یوق که صورالم ... !
 صویه کلن کیدن یوق . نه انسان ، نه حیوان ، نه قوش ، نه برشی . صوندورمه نك صول باقعه نه
 یورودم . ییقلمش دیواری آشوب آرقه یه طولاشدم . باقدم ، رلر یانیق ، اوتلر قورو ، یازاقلر
 رنکسز ، آغاجلر خسته .. همان کری دوندیم ، اسکی یرمه کلدیم . آرقداشلر حیوانلری باغلابوب ،
 اوکلرینه یونجه آتارق ، یانمه کلدیلر . بن ، آلم کرلمش ، طارغین کی اوتور یورم . ایچمده کاه سام
 یللیر سیور ، کاه آلاولر ، قیغیلجیملر صاورولور ؛ کاه صاغناقلر ، قارلی فیرطنه لر قویسور . حاجی
 « باغچه لره طوغرو بر کزینتیجک یا پمایا جقمی یز ، افندیم ؟ ، دیدی . « خایر » دیدیم . نه یاپالم ؟ واقعا
 صاحب دن « قاضی باغنه اوغرایالم » دیمشدم .. « رحمتی دایم قاضی اوغلی احمد افندیك ایله آشلابوب
 یتیشدیردیکی کرازلری کوردم » دیمشدم .. « آنامک استانبولده بییه شناسنی اونو تامادینی ، یوقه
 قابیقلی ساقیز بادملی قاله [۲] جویرینی کوردم » دیمشدم .. « بلکه یاریم صالحیم اوزومده بولورز . »

[۱] ثولت . صالغین اولوم . [بوکله شمال تورکجه سنده ده بومعنا ده و قولر ایه یاقین معنارده قوللانیلیور . « تورک پوردی »]

[۲] قاله . بر نوع کلینجکدر ، یوقه قابیقلی جویرلره جوق مسلط اولور . اونی قیرمه دن مهارتله دله رک

ایچینی ترغیز بوشالتوب آییقلار .

دیشدم . لکن ، شمدي آکلادم که صاحبه سویله مشم . ديهلم که آيازمانا جنتدر ، بوحالنده نه يه يارار ؟
بنده ، حریفك دیدیکی کبی « طوتالم جنت ایش ، آدم یوق ! » دیوردم .
آکلادیق ، آيازمانا حالا اسکی آيازمانا .. لکن حالی هیچ اسکی حالی دکل . بورایه جان ویرن
شیلر زرده ؟ صباحدن بری بی آراندیرن ، ایچله ندرن مکرسه بو ایش .. ایشته شمدي یاواش
یاواش آکلایوردم . حاجی برایکی لطیفه ، برایکی سوز طوندور مقایسته دی . اولامادی .. ایشتمیوردم
دیگله میوردم . برشیمی ایسته یوردم ؟ صوردیلر ، هیچ دیدم . حاجی بر آراتق آرقاداشنه یاواشچه
« افندی برشیده آیلندی ، أما بیلیم » دیدی .

ایچدن ایچه قاینارکن ، آنسزین صورددم : « اسکی آيازمانا جیلر ، سوهبه تخیلر [۱] زرده ؟ »
حاجی جواب ویردی : « قلمادی افندیم ، قلمادی . شمدي هرکس پارانك کوموش اولدیفنی آکلادی . »
بوصرده آزاردهده کیره چ توزی کبی بیاض چوکه لیک [۲] دوکونتوسی کوردیلر . شکری افندی
« چوکه لیک دکل ، باص پایاغی آق طوپراق ، دیدی .. اوسته نه بر سینك قونیور ، نه بر قاریحه
کلیور . » بن بویه بر بهانه بکله یورمش کبی ، دهاها طوتقون اولوب چیقیشدم : « اگر پارانك کوموش
اولدیفنی اکلامشلسه زنکین اولمش اولمالیلر .. زنکین اولسلر بوراده توز چوکه لیکمی بیرلر ؟ . سز
نه اولمشکزر ، نه سویله یورسکزر ، یا حاجی ؟ صاحبه سویله یورسکزر ، آییق صایق سویله یورسکزر ! »
اونلر دهاها صیقیلدیلر . شکری افندی آشاغی اینمش ایش . (شامشاق) دینن صاپلی تکنه جک
کی قوجامان آتاج ماشیرفیه صو طولدورمش ، آیاقلرینك اوجنه باصارق کلدی . « بویورك افندیم ،
دیدی ، آيازمانانك (اخشابتراش) [۳] پیمانه سیله بر طولو سلسیل . » حاجی ده قاتیلدی ، « جانم ،
حیاتم اولسون سییل ! » دیدی . بن برشی دیمه دن آوو جلریمی آچدم . شکری دوکدی . یوزمی
تکرار ییقادم . مندیلك یاریسنی تکرار ایصلا تدم . اوچ یوتومده ایچدم . او ، ظاهر لاف اولسون
دیهه اولمالی ، « (شامشاق) نه اولاجق ، افندیم ؟ » دیدی ، میرلداندی . « (چامچاق) اولمالی » دیدم .
— چامچاق نه اولاجق ؟ عجمك (چچه) سیمی ؟ کلستانك شو « غربی کرت ماست پیش آورد ..
دوپیمانه آبست ویک چچه دوغ » پتنده کی (چچه) ؟

— بلکه کبو ، بلکه بونك عکسی .
— عجایم کیمدن آلمش ؟ بز عجمدمنی ؟ عجم زدمنی ؟ یوقسه ..
— آیدین آباسیدر ، قصه کس !

شکریجك طیقاندی ، صویك قالانیه یاواشچه اورالری صولادی ، سرینله تدی . نه یاباجغنی
بیله میور کبی ؟ یره باقیور ، کو که باقیور .. حاجی ایسه بوسبوتون شاشقین ، وار کبی ، یوق کبی ..
اونلر می صورددم ، کندیمه می ؟ اونلرله می سویله شیورم ، کندیمه می ؟ بنده بیلیمورم ، « هانی ؟
هانی ؟ » دیدم . . .

[۱] سوهبه ت . بو طرفلرده احباب آراسنده یابیلان صیره ضیافتلرینك یازینکیلرینه (سوهبه ت) [صحبت]
دیرلر ، قیشینلکیلرینه (کزلهك) دیرلر . بوندن سوکره کی ۲۴ رقلی صفحه ده تفصیلات وار .
[۲] چوکه لیک . سودك ، یوغورنك ایکی کره . اوچ کره یاغنی آلدیقدن سوکره یابدیقلری توز پندیر
غالبا بو (اناسز) دینن کیره چ پندیردن ده زوکورتدر .
[۳] اخشابتراش . (الماستراش) ی خاطر لایق ایچون اولاجق .

هانی بو موسملرده ، بورالرده اون بش یرده ، اوتوز یرده آتشر یاناردی . . . بویوک قوزو
 تجرملری ، قازانلر قورولوردی . . هر صنف خلق ، هر کس کندی آلا ییله ، احباب احباب ، اصناف
 اصناف ، آراستا آراستا [۶] ، طاقیم طاقیم ، اونر ، اون بشر کیشیک برر صالحیم حالده ، کیلیملر ،
 سجاهلر ، خالیلر اوستیده اوبک اوبک اوتورورلردی . . قهوهلری آلیرلر ، جیغارهلری دومانلاییرلر ،
 ناریکلهلری طوقورداتیرلردی . . یرلردی ، ایچرلردی . . تورکیلر ، مانیلر ، شریقلر سویلرلردی ؛
 آلیمیلر اوقورلردی . . گاه جماعت جماعت ، گاه بویوک جماعت حالده ایکیندی ، آقشام نمازلری
 قیلارلردی . شاقالر ، شاماتالر ، سسلر ، هایلر هویلر اطرافی طوتاردی .

آقشام اولونجه ، گاه آلاجه قارا کاکلرده ، گاه یاریم ویا بوتون مهتابلرده ، کیچی جهمنی ویا شام
 خر قهسنی اوموزینه آتارق یایا ، کیچی بالان ویا اگر اوستیده کی پوست نورتو اوزرینه قورولار
 آتلی ، اشکلی اولره دونرلری . دونوشدهده ، « آلیورک قیر آتمک کنی ! » کی ، « برغمه نیک کوبرینی
 سیل آلدی » کی ، « ای غازیلر . . . » کی ، « جزایرک کیلری . . . » کی « ای غریب بلبل ، دیارک
 قندهدر ؟ » کی طالغه طالغه سسلر یرله کوک آراسنی طولدوروردی ؛ آغاجلری ، آغاجلرده کی یووالری
 یووالرده کی قوشلری عشقه کتیریردی ، جذبه یه دوشوروردی . بونلره نه اولمش ؛ نه یه گله مشلر ؟
 نه یه کلیورلر ؟ . .

شو سدرک اوستیده ، شوصوندورمه نیک آلتیده ، شو کوشک ایچنده ، شو جنارلرک کولکسند ،
 شوطاشک آرقهسند ، شو دیوارک دینده ، اوتهلرده ، اوزاقلرده ، یاقینلرده محشرلر طویلانیردی ،
 قیامتلر قوباردی . بوتون بر هفتهده ؛ آتیش قارشیسند ، تر ایچنده ، صو ایچنده ، یوک آلتیده ؛
 قول قوتیلر ، آل مهارتیلر ، کوز نوریلر چالیشان هر صنف کیمه لر . . دمیرجیلر ، قالاغیلر ،
 باقیرجیلر ، جزوه جیلر ، چیلنکرلر . . جولهلر ، ترزیلر ، کجه جیلر ، حالجلر ، یورغانجیلر . . اورغانجیلر ،
 مو طافلر ، چولجیلر ، قزازلر . . داباغلر ، پاپوشجیلر ، چیزمه جیلر ، مستجیلر ، قوندوره جیلر ،
 چاریقجیلر . . دولکرلر ، یایجیلر . . بقاللر ، اکمکجیلر ، قصابلر ، حلواجیلر ، یانجیلر ، بالجیلر ،
 بانجیلر ، بوستانجیلر . . حاجیلر ، خوجهلر . . آغالر ، بکار ، مأمورلر ، عسکرلر . . . اصناف
 اصناف . . اقران اقران . . کنج ، اختیار . . زنکین ، زوکورت ، هر کس . . . اوچ کون اول برشبه
 ایدی ، جمعه ایدی ؛ دونکی کون بازار ایدی . هانی یانمش براوجاق علامتی ؟ هانی دو کولمش بریمک
 قیرینتیسی ؟ نه اولمش ؛ چالیشم یورلرمی ؟ یورولما یورلرمی ؟ یورغونلقلرینی دیکله ندر میورلرمی ؟ . .

یالکیز بوراده دکل ، بوتون مسیره لرده ، باغلرده ، باغچهلرده برشبهلری جوقلق بو طرفلرده . .
 جای بویندن ، پاشا باغچهسندن ، میناسیندن ، آبلالهره ، پارا باغلره قادار ؛ طامدن بیکارلره ، آهو
 بیکارلرینه ، ییلدیزانلره [۷] قادار . بازارلری جوقلق داها یوقاری طرفلرده . . حاجی شعبان
 باغچهسندن زانباقلیلره ، بزیرکان بیکارلرینه قادار ؛ یکیکجه محله صو آجیقلرندن کولجک کنارلرینه قادار ،

[۶] آراسته ، آراستا ، اصناف چارشیسند ، محله کی بللی باشلی سوقاقلر ، سیره واردی دکانلر و بورالرده

او كوز باتىدىن سىدرەلەر [۷] قادار .. باغچەلەر ، باغچەلەر ؛ كوك چاي باغچەلەر ، طوقانچى باغچەلەر ، درە باغچەلەر .. ياغلر ، ياغلر ؛ قوم ياغلر ، قادين يرلر ، چاقال [۷] درەلر .. هر صو باشى ، هر آغاج ، كولكەسى برر جنت .. خلقك اك دوشكونلر بيلە برر آدام . كلرلردى ، شىلەنرلردى ، شىلەنرلردى .. كلەمىنلر بوشىنلىكلرى اولدىقلىرى يرلردە ، اولرندە ، كندى باغچەلرندە ياغلرندە ياراتىرلردى . بونلر يالانمى ؟ بونلر يالانمىدى ؟ الله عشقنه سويلەيىك ! الله عشقنه ، شورادەكى چنارلر سويلەسەن ! اوتەدەكى كستانلر سويلەسەن !

بورالردە قاوونچى دلى حسن آغا كولدىكى وقت ، بوستان چلبى آغا [۸] جىلەنوب باغىردىنى وقت ، قەشقەرلى ولولەلر يوقارىلردەكى دىلىك قاياى چىنلاتىردى . بورقوتە زادە خىل افندى ، كولەنك محمد آغا ، سراج عبدى آغا اينچە اينچە نىكتەلرلە ، كىنايەلرلە قىزدىردىقلىرى وقت ، جامىز آغانك [۸] پىتىر پىتىر كەورەجك حاللرى طاشلرى چاتلاتىردى ؛ دىلىك قاياىدەكى قونداقلى اُبەنى تولدوروردى . يسارى خوجە خىل افندىك چووالدىز كى سارقەلرلە طاوونچى ولى آغا [۸] چىلدىريردى ، يرلردە يووارلانيردى ، كندىنى صولرە آتاردى . بر دفعە (يوللامش) [۹] دىيە غازىلر حلوانسى آغزىنە طولدىردىلر ، طولدىردىلر . ولى آغا طىقاندى . زواللى اولەجك .. تلاش ايتدىلر . بوغازىنە آغاج قاشىغىنك صابى صوقدىلر ، بوپتە شامشاق طولوسى صو آتدىلر . قورتولدى ، قورتولدى .. ايلك سوز اولارق ، « براقنىك ، حلوا شەيدى اولام ! » دىيە باغىردى . بونى بن كوزلرملە كوردەمدى ، قولاقلرملە ايشىتەمدى .

كوزى قالدىرنىچە كوردەم .. آرقداشلر صوچلى كى اوتورىيورلر . باشلر اكيلمش ، يوزلردوشمش دىكلورلر . نىمە اسكى خاطرەلر باشمە وورمش .. بوغازم قورو ، سىم قورو ، كوزم قورو ، يوزم قورو ، روحم قورو سويلەنيورم .. يىرتىلير كى ، يىرتار كى . اوف ، اللهم ! شو حوضە آتيلسەمدە بوغولسەم ، كىتسەم !...

بويلە دىدم .. بىلەمدەم ، بر آندە برشى اولدى .. كوز ياشلرمى طوتان سىدلر يىقىلدى ، كوزلرم شاقىر شاقىر بوشاندى . نىمە برابر آرقداشلرد . آغلايوردى . نىمە برابر صولردە ، طاشلردە ، آغاجلردە آغلايوردى . نە قادار آغلادىقسە آغلادىق . بونك حسابى طوتان اولمادى . كونش باتاركن بىزى ايشە بوخال ايچىندە يىراقش . اورطەلق قارارسە بىلكەدە داها زىادە بوخال ايچىندە قالاچقدىق .

اسيارطلى مەنى

[۷] برر مسيرە ، برر موقع ، اغ ، باغچە .

[۸] اوزمانك بللى باشلى شىنلىكلرندىن برر مرحوم .

[۹] (يوللامش) بو نوع ضيافتلردە بىك پىركن ، سفرەدە بولسانلرك سفرەيە خدمت ايدىلرە اكرام ايتىدىكلرى حلوا كى ، باقلاوا كى طائلى لقمەلرلردىر . « بونى ياووقلك يوللامش ، يارك يوللامش » دىيە اكرام اولونان كىمەنك آغزىنە قورلر . اساس بو اولماليدىر . بمضادە سفرەدە كىلرە وىرە كە بو تورەنك مستثناسيدىر ، جوشقوللىق ائرىدۇر .